

har opstillet, afgjørende. Hvor rigtige de end i mange Henseender kunne siges at være, fandt man, at det ikke var dem, som der udelukkende burde tages Hensyn til i nærværende Sag, men at andre Betragtninger maatte komme op ved Siden af, og det saadanne, som efter Thingets Skjøn kunde antages muligvis at have større Vægt. Det er netop denne Afgjørelse, som for mig har været Motivet til at sætte Sagen i Bevægelse, og jeg er ogsaa senere kommen til at maatte slutte mig til de Betragtninger, som fremkom fra Flertallet i dette ærede Thing, forsaavidt som jeg kom til at se, at der virkelig var Afkilligt, der talte for, at man maatte betragte de Kjøb, som dengang havde fundet Sted for at være skete under Forhold, der kunde give de Vedkommende en billig Forventning om, at man vilde tage de Uregelmæssigheder, som paa enkelte Punkter kunde være fremkomne, under nærmere Betragtning. — Thi jeg maa ganske slutte mig til den Grundbetragtning, som det ærede Medlem gjorde gjældende, nemlig at det er Kjøb og Salg, som have fundet Sted; det er uomtvisteligt. Men alene i denne Betragtning vil det ærede Medlem finde tilstrækkelig Forklaring af, at jeg ikke har kunnet tænke mig at ordne Sagen saaledes, at de Fæstere, der havde faaet deres Jord maatte noget billigere, end den nu er værd, nu skulde komme til at betale mere. Det vilde efter min Anskuelse være en Krænkelser af disse Mænds gode Eiendomsret; de have i sin Tid kjøbt deres Lodder billigt, men disse ere blevne fuldkommen lovligt erhvervede, og der kan ikke nu gjøres noget som helst Krav paa dem fra Statskassens Side. Ganske vist kan den samme Betragtning ogsaa gjøres gjældende fra Statskassens Side ligeoverfor de Fæstere, der have kjøbt noget for dyrt; men Statskassen træder jo heller ikke op her som den, der vil lade sin Ret bestride. Det maa vel erindres, at der ikke er givet den allermindste Anledning til at tro, at jeg som Bogter af Statskassens Interesse vil indrømme, at man skulde være gaaet disse Fæstere for nær eller have krænket deres Ret. Derimod tror jeg, at Staten som Domaneeier i nærværende Tilfælde kan optræde paa samme

Maade, som enhver anden human Godseier vilde optræde, naar det viste sig, at han havde afhændet visse Dele af sine Besiddelser under Billkaar, som for enkelte af dem, der i sin Tid vare gaaede ind derpaa, medførte noget særdeles Byrdefuldt og Trykkende. Han vilde da indenfor saadanne Grændser, som kunde være rimelige, lette dem de Byrder, som de ganske vist frivilligt havde paataget sig, men som der dog var adskillige Undskyldningsgrunde for, at de havde paataget sig uden tilstrækkelig Overveelse. Det er fra dette Standpunkt, at jeg vil bede det ærede Medlem og det ærede Thing opfatte denne Sag, thi Retsskandpunktet er for mig aldeles utvivlsomt, og det er kun som en BillighedsSag, at jeg tænker mig denne Sag ordnet. Med Hensyn til Statskassens Interesse er der forøvrigt ogsaa en anden Ting, som fortjener at komme i Betragtning, og det er, at jeg ikke antager, at det vil være noget Føleligt for Statskassen, om man her viser denne Imødekommen; det dreier sig her i det Hele ikke om noget betydeligt Beløb, og det vil allsaa ikke føre til noget større Resultat, om Afgiften skulde blive sat lidt lavere, end den er. Jeg tror heller ikke, at det vil medføre Konsekvenser for Fremtiden; der er mig ikke noget tilsvarende Tilfælde bekendt, hvor det, man her gjør, kunde finde nogen rimelig Anvendelse. Jeg har derfor ikke troet, at jeg af Hensyn til saadanne Konsekvenser burde lade mig afholde fra at bringe i Forslag, hvad der i det her foreliggende Tilfælde syntes mig rimeligt.

Jeg kan ikke Andet end udtale min særdeles Paakjendelse af den Maade, hvorpaa det ærede Medlem for Bornholm (Sonne) har bedømt det foreliggende Forslag. Alle Grundtrækkene deri synes jo at have vundet hans ubetingede Tilslutning, og det var egentlig kun med Hensyn til nogle Enkeltheder, at han havde nogle Indvendinger at gjøre. Om to Punkter havde det ærede Medlem nogen Tvivl. For det Første mente han, at Afgangen til en Nedsættelse burde staa aaben ikke alene for de første Kjøbere og deres Livsarvinger, men ogsaa for Andre, der havde erhvervet disse Jorder inden den 1ste Januar 1870. Deri kan jeg ikke være entg med ham; det